

NGHỊ ĐỊNH SỐ 78/2014/NĐ-CP: TIẾP TỤC TÔN VINH CÁC NHÀ KHOA HỌC VÀ THÚC ĐẨY SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NỀN KH&CN NƯỚC NHÀ

Ngày 30.7.2014, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 78/2014/NĐ-CP (sau đây viết tắt là Nghị định 78) về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các Giải thưởng khác về khoa học và công nghệ (KH&CN). So với các văn bản quy phạm pháp luật trước đây về vấn đề này, Nghị định 78 có nhiều điểm mới ưu việt hơn và mở rộng thêm một số quy định về các Giải thưởng KH&CN của các Bộ, ngành, địa phương, cũng như các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước.

Nhằm giúp bạn đọc hiểu rõ hơn về Nghị định 78, Tạp chí KH&CN Việt Nam đã có cuộc trao đổi với ông Đặng Quang Huấn - Vụ trưởng Vụ Thi đua - Khen thưởng, Bộ KH&CN về vấn đề này.

Xin ông cho biết, Nghị định 78 có những điểm gì mới so với các văn bản quy phạm pháp luật trước đây trong lĩnh vực này? Điều đó có ý nghĩa như thế nào đối với việc tôn vinh các nhà khoa học cũng như thúc đẩy phát triển nền KH&CN nước nhà?

Thực hiện nhiệm vụ xây dựng văn bản quy phạm pháp luật quy định chi tiết thi hành Luật Thi đua, khen thưởng và Luật KH&CN của Chính phủ giao cho Bộ KH&CN năm 2013-2014, thời gian qua, Bộ KH&CN đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, cơ quan có liên quan triển khai xây dựng, trình Chính phủ ban hành Nghị định 78 về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các Giải thưởng khác về KH&CN.

Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN là hai Giải thưởng cao quý mà Đảng và Nhà nước trao tặng cho các tác giả có công trình, cụm công trình có giá trị cao về KH&CN và thực tiễn. Đó là các công trình khoa học tiêu biểu, có giá trị cao về KH&CN, hiệu quả kinh tế - xã hội, có ảnh hưởng rộng lớn, lâu dài trong đời sống, là kết quả của sự dày công nghiên cứu, cống hiến trí tuệ và tài năng của các nhà khoa học phục vụ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tính đến thời điểm hiện nay, Nhà nước đã tiến hành tổ chức xét tặng và trao Giải thưởng Hồ Chí Minh về KH&CN 4 lần (vào các

năm 1996, 2000, 2005 và 2010) và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN 3 lần (vào các năm 2000, 2005 và 2010). Đợt xét tặng Giải thưởng các năm 1996 và 2000 được thực hiện theo quy định của Pháp lệnh số 16-LCT/HĐNN7 ngày 4.6.1985 của Chủ tịch Hội đồng Nhà nước quy định Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước. Đợt xét tặng Giải thưởng năm 2005 được thực hiện theo Quyết định số 33/2005/QĐ-TTg ngày 15.2.2005 của Thủ tướng Chính phủ quy định về điều kiện, tiêu chuẩn, trình tự và thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN. Đợt xét tặng Giải thưởng năm 2010 được thực hiện theo quy định của Thông tư số 14/2010/TT-BKH&CN ngày 26.8.2010 của Bộ trưởng Bộ KH&CN quy định chi tiết tiêu chuẩn, quy trình và thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN. Nội dung Thông tư số 14/2010/TT-BKH&CN hướng dẫn thực hiện Nghị định số 42/2010/NĐ-CP quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Thi đua, khen thưởng và rút kinh nghiệm từ công tác tổ chức xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN trong các năm 1996, 2000 và 2005.

So với các văn bản quy phạm pháp luật nêu trên, Nghị định 78 có những điểm mới như sau:

Thứ nhất, căn cứ pháp lý để xây dựng nội dung của Nghị định là các quy định của Luật Thi đua,

khen thưởng và Luật KH&CN. Cụ thể là: Điều 66, 67 và 68 Luật Thi đua, khen thưởng năm 2003; Điều 1 Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, khen thưởng năm 2013 và Điều 77 Luật KH&CN năm 2013.

Thứ hai, để tăng cường hiệu quả công tác quản lý nhà nước đối với các Giải thưởng về KH&CN, cũng như thực hiện các quy định về thi đua, khen thưởng trong lĩnh vực KH&CN được bảo đảm tính đồng bộ và thống nhất trong hệ thống pháp luật, ngoài việc quy định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN, Nghị định 78 còn quy định về Giải thưởng của các Bộ, ngành, địa phương và Giải thưởng của tổ chức, cá nhân về KH&CN.

Thứ ba, mỗi công trình chỉ được tặng một Giải thưởng: Giải thưởng Hồ Chí Minh hoặc Giải thưởng Nhà nước hoặc Giải thưởng của Bộ, ngành, địa phương về KH&CN.

Việc đặt tên Giải thưởng của Bộ, ngành, địa phương về KH&CN và Giải thưởng của tổ chức, cá nhân về KH&CN phải tuân thủ nguyên tắc: tên Giải thưởng mới không trùng hoặc tương tự gây nhầm lẫn với tên giải thưởng về KH&CN đã có; không sử dụng tên của tổ chức, cá nhân để đặt tên giải thưởng nếu chưa được sự đồng ý của tổ chức, cá nhân đó hoặc đại diện hợp pháp của tổ chức, cá nhân đó hoặc cơ quan có thẩm quyền; không vi phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân; không trái với đạo đức, thuần phong mỹ tục của dân tộc.

Thứ tư, Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN được xét tặng và công bố 5 năm/lần, vào dịp kỷ niệm ngày Quốc khánh 2.9. Hồ sơ đề nghị xét tặng Giải thưởng quy định theo hướng đơn giản hóa thủ tục hành chính ở mức tối đa (Nghị định 78 quy định tác giả hoặc đại diện hợp pháp của tác giả công trình nộp 1 bộ hồ sơ (bản giấy) và 1 bản điện tử đề nghị xét tặng Giải thưởng, thay vì phải nộp 15 bộ hồ sơ như trước đây). Đối với Giải thưởng của Bộ, ngành, địa phương về KH&CN, thời hạn tổ chức xét thưởng không dưới 3 năm/lần; công bố và trao Giải thưởng vào Ngày KH&CN Việt Nam 18.5 hoặc vào thời điểm phù hợp do Bộ, ngành, địa phương quyết định.

Thứ năm, về quyền lợi của tác giả công trình được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước: được nhận Bằng chứng nhận Giải thưởng Hồ Chí Minh hoặc Giải thưởng Nhà nước về KH&CN;

được nhận tiền thưởng từ ngân sách nhà nước với số tiền thưởng tương đương 270 lần mức lương cơ sở tại thời điểm quyết định tặng Giải thưởng (đối với Giải thưởng Hồ Chí Minh); 170 lần mức lương cơ sở tại thời điểm quyết định tặng Giải thưởng (đối với Giải thưởng Nhà nước). Tác giả công trình được tặng Giải thưởng của Bộ, ngành, địa phương về KH&CN được nhận Bằng chứng nhận Giải thưởng của Bộ, ngành, địa phương; được nhận tiền thưởng từ ngân sách nhà nước với số tiền thưởng không quá 100 lần mức lương cơ sở tại thời điểm có quyết định Giải thưởng. Ngoài ra, tác giả còn được hưởng các quyền lợi khác có liên quan đến Giải thưởng.

Thứ sáu, Nghị định 78 còn quy định chi tiết thi hành Khoản 2 Điều 66 Luật Thi đua, khen thưởng: Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước cũng được tặng cho người nước ngoài có tác phẩm, công trình nghiên cứu về Việt Nam. Công trình nghiên cứu về Việt Nam của tác giả là người nước ngoài mà hồ sơ sử dụng ngôn ngữ nước ngoài thì phải kèm theo bản dịch sang tiếng Việt được tổ chức KH&CN trong nước đề xuất xét tặng Giải thưởng xác nhận về sự chuẩn xác của bản dịch ra tiếng Việt. Căn cứ xét tặng, hồ sơ và trình tự thủ tục xét tặng thực hiện theo quy định đối với tác giả là người Việt Nam có công trình đề nghị xét tặng Giải thưởng. Nghị định 78 cũng quy định tổ chức, cá nhân trong nước, người Việt Nam định cư ở nước ngoài, tổ chức quốc tế, tổ chức, cá nhân nước ngoài cư trú hoặc hoạt động hợp pháp tại Việt Nam và người Việt Nam định cư ở nước ngoài, tổ chức quốc tế, tổ chức, cá nhân nước ngoài không cư trú, không hoạt động tại Việt Nam được đặt và tặng Giải thưởng về KH&CN tại Việt Nam theo quy định tại Điều 29, 30 của Nghị định. Như vậy, Nghị định 78 không những quy định chi tiết thi hành nội dung của Luật Thi đua, khen thưởng mà còn quy định chi tiết thi hành Luật KH&CN, cụ

thể hóa nội dung của Nghị quyết 20-NQ/TW ngày 31.10.2012 của Hội nghị Trung ương 6 khóa XI về phát triển KH&CN phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng XHCN và hội nhập quốc tế.

Thưa ông, trong thời gian tới, trách nhiệm của cơ quan quản lý nhà nước, đặc biệt là Bộ KH&CN đối với việc phổ biến triển khai thực hiện Nghị định 78 như thế nào?

Trước hết, chúng tôi sẽ tham mưu, xây dựng để trình cấp có thẩm quyền ban hành đầy đủ các văn bản quy phạm pháp luật hướng dẫn thực hiện Nghị định này. Đồng thời chú trọng đến công tác truyền thông các nội dung của Nghị định để xã hội và cộng đồng các nhà khoa học trong và ngoài nước hiểu và hưởng ứng. Công tác truyền thông nội dung Nghị định và các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan sẽ được lồng ghép vào Chương trình hành động của Bộ KH&CN thực hiện Chỉ thị 34-CT/TW ngày 7.4.2014 của Bộ Chính trị về “Tiếp tục đổi mới công tác thi đua, khen thưởng”. Dự kiến, Bộ KH&CN sẽ tổ chức xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN lần thứ 5 vào năm 2015 và sẽ trao Giải thưởng vào dịp Quốc khánh 2.9.2016. Ngay từ quý IV năm 2014, Bộ KH&CN sẽ ban hành kế hoạch xét tặng và thời hạn hoàn thành việc tổ chức các đợt xét tặng Giải thưởng tại Hội đồng xét tặng Giải thưởng các cấp. Đồng thời Bộ KH&CN sẽ có văn bản hướng dẫn các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, cơ quan nhà nước khác ở Trung ương, UBND tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương xây dựng kế hoạch thực hiện công tác xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN.

Với tư cách là người đứng đầu cơ quan tham mưu giúp việc về thi đua khen thưởng của Bộ KH&CN, ông có kế hoạch gì trong thời gian tới nhằm gắn công tác này với việc triển khai Nghị định 78?

Thực hiện Nghị định số 20/2013/NĐ-CP ngày 26.2.2013 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ KH&CN, ngày 22.4.2013 Bộ trưởng Bộ KH&CN đã ra Quyết định số 872/QĐ-BKH&CN ban hành Quy chế tổ chức và hoạt động của Vụ Thi đua - Khen thưởng, trong đó quy định: Vụ Thi đua - Khen thưởng là tổ chức thuộc Bộ KH&CN, có chức năng tham mưu, giúp Bộ trưởng Bộ KH&CN thực hiện công tác thi đua, khen thưởng đối với các tổ chức, cá nhân thuộc Bộ và ngành KH&CN theo quy định của pháp luật. Căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ Bộ trưởng Bộ KH&CN giao, ngoài việc triển khai nội dung Nghị định 78, công tác thi đua khen thưởng của Bộ trong thời gian tới cần tập trung thực hiện những công việc sau:

Thứ nhất, tham mưu để xây dựng Chương trình hành động của Bộ KH&CN triển khai thực hiện Chỉ thị số 34-CT/TW ngày 7.4.2014 của Bộ Chính trị về “Tiếp tục đổi mới công tác thi đua, khen thưởng”.

Thứ hai, phối hợp với các cơ quan báo chí phổ biến, tuyên truyền sâu rộng nội dung của Chỉ thị số 34-CT/TW; Luật Thi đua, khen thưởng sửa đổi, bổ sung năm 2013; nội dung của Nghị định 78 và các quy định liên quan đến công tác thi đua, khen thưởng để cán bộ, công chức, viên chức và người lao động của các đơn vị trực thuộc Bộ và ngành KH&CN nắm được nội dung của các văn bản nêu trên và vận dụng thực hiện đạt kết quả tốt nhất trên cương vị công tác của mỗi người.

Thứ ba, xây dựng Thông tư hướng dẫn thi hành Nghị định 65/2014/NĐ-CP (Nghị định quy định chi tiết thi hành Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thi đua, khen thưởng năm 2013) trong lĩnh vực KH&CN và Thông tư hướng dẫn thi hành Nghị định 78 trình Bộ trưởng ban hành trong thời gian sớm nhất.

Xin trân trọng cảm ơn ông.

Thực hiện: **HG**